

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobců: **a) G. A., b) nezl. G. S., c) nezl. G. A., d) G. Z.**, žalobci b) a c) zastoupeni zákonnou zástupkyní žalobkyní a), všichni státní příslušnosti Ruské federace, žalobci a) až c) hlášení na adrese X a zastoupeni JUDr. Ing. Jiřím Špeldou, advokátem, se sídlem Šafaříkova 666, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, Praha 7, týkající se řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 11. 2013, č. j. OAM-76/ZA-ZA06-ZA04-2013, ve věci mezinárodní ochrany, o kasační stížnosti žalobců **a), b) a c)** proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 7. 8. 2014, č. j. 32 Az 24/2013 – 83,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 7. 8. 2014, č. j. 32 Az 24/2013 – 83, **se** ve vztahu k žalobcům a) G. A., b) nezl. G. S. a c) nezl. G. A., **ruší**.
- II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky ze dne 29. 11. 2013, č. j. OAM-76/ZA-ZA06-ZA04-2013, **se** ve vztahu k žalobcům a) G. A., b) nezl. G. S. a c) nezl. G. A., **ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobcům a), b), c) náhradu nákladů řízení o žalobě ve výši 15.480 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta JUDr. Milana Hulíka, se sídlem Bolzanova 1, Praha 1.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobců JUDr. Ing. Jiřímu Špeldovi, advokátovi, se sídlem Šafaříkova 666, 500 02 Hradec Králové, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 18.731 Kč, která je splatná do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

I. Průběh řízení

[1] Žalobkyně a) podala dne 6. 3. 2013 žádost o udělení mezinárodní ochrany jménem svým, jménem svých dětí, synů [žalobců b) a c)] a jménem své dcery G. Z. [žalobkyně d) v řízení u krajského soudu, která však kasační stížnost nepodala]. V žádosti uvedla, že žalobci jsou národnosti kumy a státní příslušníci Ruské federace. Žalobkyně a) vyznává islám, je vdova, není a nikdy nebyla členkou žádné politické strany ani organizace, není a nebylo proti ní vedeno trestní stíhání. Všichni vlast opustili dne 27. 2. 2013 z obavy o život a zdraví z důvodu hrozby krevní msty.

[2] Žalobci žili v obci N. K. v Dagestánu, dne 14. 7. 2012 manžel žalobkyně a) a otec jejich dětí zastřelil otce chlapce, o kterém si myslel, že zneuctil jejich dceru Z. a matku chlapce zranil. Onen chlapec vydíral jejich dceru výhrůžkou zveřejnění klipu pořízeného proto, že se dcera do onoho o pět let staršího chlapce zamilovala, v té době jí bylo 13 let. Jejich dcera pak doma kradla peníze a dávala je onomu chlapci, na opakovaný požadavek manžela žalobkyně o vrácení peněz, ani na omluvu rodina chlapce nepřistoupila, pomlouvala dceru, že je prostitutka. Ačkoli její manžel po návratu domů odjel sám se udat na policii a již byl beze zbraně, nedojel tam, cestou jej postřelil soused zabitého a nechal jej tam, manžela pak dovezl do nemocnice cizí člověk a manžel zemřel. Žalobkyně a) uvedla, že ve věci zabití jejího manžela neproběhlo řádné vyšetřování, byly padělány záznamy, přikreslily manželovi zbraň, a to z důvodů kontaktů zainteresovaných osob u policejních složek, protože příbuzní toho chlapce pracují u NKVD, navíc kdo má peníze může vše. Následkem uvedených událostí byla žalobkyně s dětmi manželovou rodinou a místním duchovním odsouzena a vyhnána z obce, dceru poslala již dříve k sestřenici do jiného města, protože ji chtěl manžel také zabít. Onen chlapec (syn zavražděného) navíc vyhrožoval všem smrtí. Obec opustili na konci srpna 2012 poté, kdy uplynula 40denní lhůta, ve které vdova dle tradice po smrti manžela peče a rozdává tradiční pečivo, do té doby se schovávala u rodičů. Odešli bez ničeho, v M., kde byla dcera, jim pomohla organizace a psycholog. Z Dagestánu odjeli všichni nejprve do Petrohradu, s odjezdem jim pomohla nevládní organizace Memorial z Moskvy. V Petrohradě žili u známých, osm v jednom pokoji, nemohli najít práci ani pronajmout byt., všude jim říkali, ať se vrátí, odkud přišli. Pak jim pomohla organizace najít ubytování a zaměstnání. Žalobkyně a) zde pracovala asi tři měsíce, poté se dozvěděla od lidí, se kterými bydlela, že je hledají příbuzní zabitého, kteří mají kontakty na vysoce postavené lidi od policie. Informovala o tom organizaci Memorial, s níž byla v pravidelném kontaktu, a která ji již zpočátku upozornila na možnost odjezdu do zahraničí.

[3] K dotazu žalovaného, zda se někdy z důvodu uváděných potíží obrátila o pomoc na orgány své vlasti, uvedla žalobkyně a), že to nemělo žádný smysl, vše je tam koupeno. Žalobkyně a) je přesvědčena, že nikde na území Ruské federace by žalobci nebyli v bezpečí, když je našli i v Petrohradu. Uvedla, že se obává krevní msty, kterou je povinen vykonat syn zabitého muže. Pokud nebude vykonána krevní msta, tato událost nebude mít konce. V Rusku jim nikdo nepomůže, je proti nim manželova rodina i společnost. Její děti by

pokračování

neměly ve vlasti budoucnost, nemohly by studovat ani pracovat. Výslech žalobce b) a původní žalobkyně d) nebyl žalobkyní a) jako zákonnou zástupkyní před žalovaným umožněn.

[4] Žalobci přijeli do České republiky letecky dne 27. 2. 2013, letenky a víza jim zařídila nevládní organizace Memorial. Česká republika je pro ně cílovým státem, žalobkyně a) chce, aby zde děti studovaly, ve vlasti nemohou dosáhnout vzdělání. Zdravotní stav všech označila za dobrý, psychicky jsou ovlivněni nastalou situací, navštěvovali v Petrohradu psychologa.

[5] Žalovaný rozhodnutím ze dne 29. 11. 2013, č. j. OAM-76/ZA-ZA06-ZA04-2013, rozhodl, že se mezinárodní ochrana žadatelům podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje. K udělení azylu dle § 12 písm. a) zákona o azylu žalovaný konstatoval, že žalobkyně a) neuvedla žádnou skutečnost, která by mohla vést k závěru, že žadatelé vyvíjeli ve své vlasti činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod, za kterou by byli pronásledováni.

[6] Žalovaný (str. 4-6 napadeného rozhodnutí) neshledal ani žádnou skutečnost, která by mohla vést k závěru, že se stali terčem adresného zájmu státních orgánů Ruské federace či jiných skupin, které by byly ve své činnosti státními orgány podporovány, a že by byli pronásledováni, či měli důvodnou obavu z pronásledování z důvodů jejich rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině či jim takové pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu hrozilo v případě návratu. Pronásledování z důvodu krevní msty ze strany soukromých osob nelze považovat za azylově relevantní pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, jelikož nejde o pronásledování z důvodů rasy, národnosti, pohlaví, příslušnosti k určité sociální skupině či náboženského přesvědčení, ale o snahu znepřátelené rodiny a jejích stoupenců pomstít se žadatelčině rodině za smrt svého příbuzného. I pokud by vykonavateli pomsty byli případně příslušníci bezpečnostních sil (jmenovaná naznačovala vazbu příbuzných zabitého na policejní složky), nešlo by o azylově relevantní pronásledování, ale o kriminální chování skupiny soukromých osob. Žalovaný dále konstatoval, že přes deklarovaný pocit nebezpečí se žalobci s žádnými přímými výhružkami či aktivním jednáním ze strany znepřátelené rodiny ve své vlasti od odchodu z obce nesetkali, žádný z členů rodiny je dokonce ani nekontaktoval. Nelze také dospět k závěru, že by státní orgány nebyly schopny žalobcům poskytnout přiměřenou pomoc, když se žalobci na tyto orgány vůbec neobrátili. Není přitom zřejmé, proč by příslušníci bezpečnostních složek např. v Petrohradu měli tolerovat krevní mstu, ke které může docházet v tradičním prostředí muslimského Dagestánu. K tvrzení organizace Memorial v žalobkyní předloženém dokumentu, že její dcera nemá vyhlídky na důstojný život, protože byla obviněna z nevhodného chování a porušení kodexu chování muslimských žen, žalovaný dále uvedl, že skutečnost, že příslušníci menšin mohou být terčem ústrků ze strany většinového obyvatelstva, není bez dalšího azylově relevantní, pokud nejde o jevy státní mocí vyvolané, tajně podporované, vědomě trpěné či nedostatečně potlačované. Ani skutečnost, že v zemi existuje ne zcela demokratický režim, neznamená, že kterýkoliv občan je tomuto negativnímu jevu vystaven. Neshledal ani důvody ve smyslu § 13 zákona o azylu.

[7] Žalovaný se dále zabýval možností udělení azylu z humanitárního důvodu dle § 14 zákona o azylu. K tomu uvedl, že se zabýval „zejména rodinnou, sociální a ekonomickou situací výše jmenované žadatelky ...a jejich nezletilých dětí, přihlédl k jejich věku, vzdělání a zdravotnímu stavu. Žadatelka se sama v průběhu správního řízení tohoto specifického typu azylu nedomáhala, v souvislosti se zdravotním stavem svým a svých dětí, hovořila pouze o psychické vyčerpanosti, která je výsledkem prožitých událostí“ Tvrzenou obavu z nebezpečí v zemi původu neshledal ani ze shora uvedených důvodů opodstatněnou, nebylo nijak vyvráceno, že by se v případě potřeby mohli obrátit o pomoc na příslušné orgány své vlasti, nezjistil proto důvody zvláštního zřetele pro udělení azylu.

[8] K doplňkové ochraně dle § 14a žalovaný uvedl, že žadatelé nesplňují předpoklady pro její udělení. Zde se žalovaný věnoval především nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání v případě návratu žadatelů do vlasti. Žalovaný mimo jiné konstatoval, že každá žádost musí být posuzována striktně individuálně a doplňkovou ochranu z důvodů výše uvedených lze udělit pouze tam, kde takové nebezpečí po návratu do vlasti reálně a bezprostředně hrozí, nikoliv tam, kde vůbec nastat nemusí či může nastat jediné v případě přidružení jiných okolností, které nelze předjímat. Žalovaný nebezpečí vážné újmy v případě žadatelů neshledal, přičemž vycházel z informací poskytnutých žalobkyní a) a dále z podkladů Ministerstva zahraničních věcí, Dánské imigrační služby, švýcarského Spolkového úřadu pro migraci a informací ČTK, jež jsou založeny ve spise. Žalovaný vzal rovněž v úvahu, že za svého pobytu v zemi původu žadatelé nebyli mučení nebo nelidskému či ponižujícímu jednání vystaveni, mají možnost obrátit se na pomoc státních orgánů a rovněž mohou využít možnosti vnitřního přesídlení.

[9] Žalobci napadli citované rozhodnutí dne 13. 12. 2013 žalobou podanou ke Krajskému soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), v níž nesouhlasili se závěrem žalovaného, že „v případě žalobkyně a jejích nezletilých dětí neshledal při návratu do vlasti odůvodněný strach z pronásledování z důvodů ve smyslu § 12 písm. b) zákona a azyl neuděluje“. Tomuto oponují tím, že „žalovaný nemohl takový odůvodněný strach zjistit, protože se žalobkyně s dětmi do vlasti nevrátila“, proto rozhodnutí považují za povrchní, stejně jako závěr žalovaného, citovaný ze str. 5-6 rozhodnutí, ohledně zajištění bezpečnosti v zemi původu. Toto odůvodnění bagatelizuje rozsáhlé porušování lidských práv v Ruské federaci, jak plyne z perzekuce odpůrců tamního režimu.

[10] V doplnění žaloby ze dne 27. 12. 2013 namítli, že se žalovaný ne zcela dostatečně vypořádal s důvody humanitárního azylu podle § 14 a doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu. V případě humanitárního azylu se není možné omezit jen na zjištění, že se jedná o rodinné spory, ale je třeba zkoumat, při indolenci tamních bezpečnostních složek, které tolerují krevní mstu, a dovolily, aby byla celá zbytková rodina vyhnána za účasti duchovního z jejich vesnice, a musela opustit vlast, neboť se nikde nemůže cítit bezpečně, všechny okolnosti rodinné tragédie. Žalobcům totiž hrozí mimořádné nebezpečí z toho důvodu, že v zemi původu náležitě nefungují státní orgány povolané k zajištění bezpečnosti občanů. Žalobcům mimo to svědčí také doplňková ochrana, jelikož v případě návratu do vlasti jim hrozí vážná újma minimálně z důvodu vystavení mučení či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Dne 5. 2. 2014 pak žalobci doplnili žalobu zprávou o zdravotním stavu a budoucích plánech žalobkyně d) v řízení u

pokračování

krajského soudu a dále zprávou o zhoršených poměrech v oblasti lidských práv v Ruské federaci. Zástupce žalobců při jednání k aplikaci § 12 písm. b) zákona o azylu odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2012, č. j. 6 Azs 3/2012 - 45, a ze dne 2. 8. 2012, č. j. 5 Azs 2/2012 - 49, podle nichž lze v určitých případech považovat rodinu za určitou sociální skupinu a případný motiv jednání není kritériem rozhodným pro posouzení důvodů pro udělení azylu ve smyslu § 12 písm. b) téhož zákona, odkázal rovněž na současně připojené písemné shrnutí a právní hodnocení věci, v němž odkázal na konkrétní zprávy ohledně situace rasových menšin v Ruské federaci.

[11] Krajský soud napadeným rozsudkem žalobu jako nedůvodnou zamítl. Potvrdil přitom závěry žalovaného, že nebyly prokázány odůvodněné obavy žalobců z pronásledování ve smyslu § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. Krajský soud připustil, že i obavy z jednání soukromých osob, mohou být za určitých okolností důvodem pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu, musí se však jednat o azylově relevantní pronásledování z důvodů taxativně uvedených v citovaném ustanovení, což však není případ krevní msty, kdy jde o jednání nezákonné, plynoucí z dodržování určitých tradic muslimského náboženství, kde pravidla cti hrají důležitou roli. Teprve selhání či odmítnutí pomoci v zemi původu lze v takovém případě považovat za jeden z relevantních faktorů při posuzování důvodnosti žádosti o mezinárodní ochranu. Jestliže se žalobkyně se žádostí o pomoc na státní orgány neobrátila, protože by to nemělo podle jejího názoru smysl, nemůže úspěšně tvrdit, že by jí pomoc byla odmítnuta. Přitom v případě stížnosti na postup orgánů státní správy (policie a bezpečnostních složek) se mohou občané Ruské federace obracet na justiční orgány, na kancelář veřejného ochránce práv (ombudsmana) i na zastoupení mezinárodních nevládních organizací v Ruské federaci (Amnesty International a Human Rights Watch). Ze zpráv o zemi původu nevyplývá, že by v Ruské federaci neexistoval systém ochrany práv občanů, byť lze připustit, že není jakkoli dokonalý. Krajský soud k tomu odkázal na relevantní judikaturu zdejšího soudu citovanou již žalovaným a s jeho závěry se ztotožnil.

[12] K udělení humanitárního azylu podle § 14 krajský soud uvedl, že udělení humanitárního azylu je zcela na volné úvaze správního orgánu a rozhodnutí o něm podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda při zjišťování podkladů takového úsudku byla dodržena pravidla tzv. spravedlivého procesu. Krajský soud citoval z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. 2 Azs 8/2004: „Smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.“ a uzavřel, že v tomto směru neshledal v postupu žalovaného pochybení.

[13] K doplňkové ochraně dle § 14a krajský soud uvedl, že smyslem a účelem doplňkové ochrany je poskytnout subsidiární ochranu a možnost legálního pobytu na území České republiky těm žadatelům o mezinárodní ochranu, kterým nebyl udělen azyl, ale u nichž by bylo z důvodů taxativně uvedených v § 14a zákona o azylu neúnosné nebo jinak nežádoucí požadovat jejich vycestování. I v případě doplňkové ochrany dal krajský soud za pravdu žalovanému v tom, že žalobkyně a) v zemi původu nikdy neměla potíže se státními orgány, a pokud jde o uváděné obavy z jednání soukromých osob, až do odjezdu z vlasti (po sedmi měsících od výše popsané tragické události) nebyli žalobci vystaveni žádnému konkrétnímu nebezpečí ze strany těchto osob. Pokud by k tomu po návratu došlo, žalobcům nic nebrání, aby se o pomoc obrátili na státní orgány své vlasti. Krajský soud dále poukázal na možnost využití vnitřního přesídlení a se závěry žalovaného se rovněž ztotožnil.

II. Kasační stížnost

[14] Žalobci a), b) a c)/nyní stěžovatelé/ napadli rozsudek krajského soudu z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Pro úplnost je třeba dodat, že žalobkyně d) kasační stížnost nepodala a projevila vůli odcestovat z České republiky již po skončení řízení před krajským soudem po doručení rozsudku. Stěžovatelé jsou bez bližšího odůvodnění přesvědčeni, že kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje jejich vlastní zájmy a je tudíž přijatelná podle § 104a s. ř. s.

[15] Stěžovatelé tvrdí, že krajský soud ani žalovaný se důsledně nezabývali důvody jejich ohrožení pro případ návratu do země původu, trvají na tom, že jim hrozí pronásledování z azylově relevantních důvodů, a to s ohledem na situaci, v níž se ocitli po incidentu v jejich vesnici a v důsledku práva krevní msty, které je praktikováno, jsou ohroženy děti stěžovatelky. Byli tak vyhnáni z obce a nemají jakékoli zázemí. Jimi uváděné skutečnosti nebyly v řízení před žalovaným zohledněny, ač byly věrohodně popsány, krajský soud pak toliko závěry žalovaného převzal. Stejně tak, ač se stěžovatelka snažila řešit situaci vnitřním přesídlením, žalovaný nezohlednil, že i nevládní organizace Memorial při znalosti místních poměrů doporučila stěžovatelům odjezd ze země původu, jak bylo doloženo zprávou této organizace. Žalovaný ani krajský soud k tomu nepřihlédl, rozhodnutí je tak zatíženo vadou.

[16] Stěžovatelé dále rozporují závěry žalovaného i krajského soudu, že v jejich případě se jednalo o jednání ze strany soukromých osob, že krevní msta bez dalšího není azylově relevantním důvodem a že hrozbu krevní mstou nelze považovat za pronásledování. Pro takový závěr není dle stěžovatelů opora v provedených důkazech. Bylo na místě se zabývat tím, v jakém rozsahu k takovému jednání dochází. S ohledem na judikaturu zdejšího soudu (rozhodnutí ze dne 21. 3. 2012, č. j. 6 Azs 3/2012 - 45, rozhodnutí ze dne 2. 8. 2012, č. j. 5 Azs 2/2012 - 49) může být i pronásledování ze strany soukromých osob azylově relevantním důvodem. Stěžovatelé byli navíc pronásledováni z důvodu příslušnosti k rodině, rodinu pak lze považovat za sociální skupinu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Rozhodnutí krajského soudu, ač tak namítali, se s touto námitkou vůbec nezabývá a je proto nepřezkoumatelné.

pokračování

[17] Stěžovatelé dále namítají, že po stěžovatelích nelze dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu požadovat, aby pro svá tvrzení dokládali jiné důkazy než vlastní věrohodnou výpověď, nedostatek jimi předložených důkazů pro uváděná tvrzení jim nelze klást k tíži.

[18] Krajský soud a žalovaný rovněž nedostatečně posoudili možnost a schopnost státních orgánů zajistit stěžovatelům pomoc, když tito se na státní orgány neobrátili zejména z důvodů vazby příbuzných zabitého muže na policejní složky, negativní zkušenosti s vyšetřováním úmrtí manžela a korupce. Odkazují přitom na závěry rozhodnutí zdejšího soudu ze dne 9. 2. 2010, sp. zn. 6 Azs 74/2009 a rozhodnutí ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. 4 Azs 146/2006. K možnosti ochrany ze strany státních orgánů stěžovatelé poukazují na neutěšený stav v oblasti dodržování lidských práv v Ruské federaci.

[19] Dále spatřují nepřezkoumatelnost rozhodnutí krajského soudu v tom, že v řízení nebyla žalovaným zkoumána jejich sociální, ekonomická a rodinná situace a následky vyhnání z vesnice a místní společnosti, a to i s ohledem na humanitární azyl a doplňkovou ochranu. Stejně tak krajský soud nevzal v potaz námitku stěžovatelů, že újma, která jim pro případ návratu hrozí, dosahuje intenzity pronásledování, když se zcela oprávněně a důvodně, na základě vlastních zkušeností a veškerých okolností, obávají ublížení na zdraví a dokonce i zabití. Odůvodněnost obav má být posuzována na základě tzv. přiměřené pravděpodobnosti (blíže dle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 2 Azs 71/2006).

[20] K podané kasační stížnosti se vyjádřil žalovaný, který setrval na svém rozhodnutí, považuje je za zákonné a řádně odůvodněné, a v podrobnostech proto odkázal toto odůvodnění a na odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu. Žalovaný zopakoval argumentaci ohledně pronásledování ze strany soukromých osob a konstatoval, že se stěžovatelé neobrátili s žádostí o pomoc na státní orgány. Žalovaný se též pozastavil nad tím, že ačkoliv stěžovatelka a) ještě po 40 dní setrávala v obci a pekla pečivo, k žádnému jednání ze strany zneprátené rodiny nedošlo. Dále upozornil na rozsáhlé možnosti vnitřního přesídlení v rámci Ruské federace.

III. Posouzení kasační stížnosti

[21] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatuje, že kasační stížnost byla podána včas, osobami oprávněnými a stěžovatelé jsou zastoupeni advokátem. Kasační stížnost je přípustná a jsou tak splněny i podmínky řízení.

[22] Podle § 104a s. ř. s. Nejvyšší správní soud kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany odmítne pro nepřijatelnost, jestliže svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele; k tomu, kdy je kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná, existuje početná a ustálená judikatura tohoto soudu. Například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, Nejvyšší správní soud uvedl: „*O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v následujících typových případech: 1) Kasační stížnost se*

dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu. 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně. 4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.“

[23] Stěžovatelé k otázce přijatelnosti kasační stížnosti, respektive podstatnému přesahu vlastních zájmů ničeho neuvedli. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná, neboť *se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.* V návaznosti na tento důvod je nutno zodpovědět otázku, zda se žalovaný při posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, potažmo krajský soud při výkladu hmotného a procesního práva, nedopustil *zásadních pochybení, která mohla mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatelů.*

[24] Rozdílnost posouzení právní otázky, zda obavy z pronásledování ze strany soukromých osob z důvodu krevní msty lze podřadit pod vymezení pojmu pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu vyplývá mj. i z judikatury, na níž v daném případě odkazují strany sporu. Obavu z krevní msty neshledal Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 1 Azs 92/2004 - 54 (též rozsudky č. j. 4 Azs 438/2005 - 111, č. j. 5 Azs 277/2005 - 52) azylově relevantním důvodem ve smyslu § 2 a § 12 zákona o azylu, v tehdy rozhodném znění, dle něhož původcem pronásledování musel být stát (veřejná moc). Dovedil, že azylově relevantním by takový jev mohl být jen, je-li výskyt takového jednání soukromých osob součástí státní politiky, či jí tajně podporován, vědomě trpěn či není-li stát schopen mu dostatečně bránit. K dílčímu výkladovému posunu při posuzování tvrzeného pronásledování ze strany soukromých osob došlo v souvislosti s implementací Směrnice č. 2004/83/ES, o minimálních zárukách pro udělování a odmítání statusu uprchlíka a komplementárních forem ochrany v členských státech (dále jen „kvalifikační směrnice“), provedené novelami zákona o azylu č. 165/2006 Sb. a č. 379/2007 Sb. Za původce pronásledování nebo vážné újmy podle článku 6 písm. c) kvalifikační směrnice jsou považováni i *nestátní původci*, lze-li prokázat, že stát či strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu, včetně mezinárodních organizací, jako poskytovatelé ochrany, nejsou schopni nebo ochotni tuto ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu poskytnout. Podle čl. 7 bod 2. se má *zpravidla* za to, že ochrana je

pokračování

poskytována, jestliže poskytovatelé ochrany učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy a žadatel má k této ochraně přístup. Uvedené články kvalifikační směrnice našly svůj odraz v § 2 odst. 7 zákona o azylu (resp. následně odst. 8 – 10). Z nich následně vychází i judikatura Nejvyššího správního soudu při posuzování pronásledování ze strany nestátních původců (srov. rozsudek č. j. 2 Azs 13/2009 - 60 ze dne 21. 4. 2009), podle níž u takových původců je třeba zkoumat, zda poskytovatelé ochrany ve smyslu čl. 7 odst. 1 kvalifikační směrnice byli a jsou schopni ochranu poskytovat, resp. kromě *schopnosti* je nutno zkoumat i *ochotu* poskytovatelů ochrany poskytnout ochranu (srov. rozsudek ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 - 62), její dostupnost a účinnost (srov. např. rozsudek ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, rozsudek ze dne 25. 1. 2011, č. j. 6 Azs 36/2010 - 274).

[25] Otázkou, zda rodina může představovat ve smyslu § 12 písm. b) určitou sociální skupinu se zevrubně zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 21. 3. 2012, č. j. 6 Azs 3/2012 – 45, jehož se žalobci v řízení před krajským soudem dovolávali, a v němž soud učinil závěr, že „Rodina ...naplňuje obě kumulativní kriteria zakotvená v čl. 10 odst. 1 písm. d) kvalifikační směrnice, lze ji považovat za určitou sociální skupinu jak z pohledu chráněné charakteristiky, tak z pohledu sociální percepce, a v posuzované věci tak nevystává potřeba položit předběžnou otázku a odstraňovat pochyby o interpretaci uvedeného ustanovení kvalifikační směrnice“.

[26] Nejvyšší správní soud při úvaze, zda jde o zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatelů, nemohl přehlédnout skutečnost, že určujícím v případě přezkoumání žalobou napadeného rozhodnutí je kvalita a rozsah žalobní argumentace v řízení před krajským soudem. Tato do značné míry předurčuje i rozsah soudního přezkumu napadeného rozhodnutí žalovaného. Dle ustálené judikatury zdejšího soudu platí, že § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. žalobci ukládá povinnost uvést v žalobě konkrétní skutková tvrzení a právní argumentaci, přičemž výrazem „konkrétní“ je myšleno ve vztahu k žalobci a k projednávané věci individualizované. Skutková tvrzení nemohou být toliko typovou charakteristikou určitých „obvyklých“ nezákonností, nýbrž musí se jednat o zcela jasně individualizovaný, a tedy od jiných konkrétních skutkových dějů či okolností jednoznačně odlišitelný popis. Konkretizace faktů dostatečně substancovanými žalobními body je důležitá nejen z hlediska soudu pro vytyčení mezí, v nichž se soud může a má v souladu s dispoziční zásadou pohybovat, ale má význam i pro žalovaného, aby mohl v souladu se zásadou rovnosti účastníků řízení náležitě využít možnosti procesní obrany. Žalobce je též povinen vyličit, jakých konkrétních nezákonných kroků, postupů, úkonů, úvah, hodnocení či závěrů se měl správní orgán vůči němu dopustit v procesu vydání napadeného rozhodnutí či přímo rozhodnutím samotným, a rovněž je povinen ozřejmit svůj právní náhled na to, proč se má jednat o nezákonnosti. Žalobce musí uvést, jaké aspekty dějů či okolností uvedené v rámci skutkových tvrzení považuje za základ jím tvrzené nezákonnosti. Dále rozšířený senát Nejvyššího správního soudu uvedl, že žalobní bod je projednání způsobitý v té míře obecnosti, v níž je formulován, a případně - v mezích této formulace - v průběhu řízení dále doplněn. Míra precizace žalobních bodů tedy do značné míry určuje i to, jaké právní ochrany se žalobci u soudu dostane. Čím je žalobní bod - byť i vyhovující - obecnější, tím obecněji k němu může správní soud přistoupit a posuzovat jej. Není naprosto na místě, aby soud za žalobce spekulativně domýšlel další argumenty či vybíral z reality skutečnosti, které žalobu podporují. Takovým

postupem by přestal být nestranným rozhodčím sporu, ale přebíral by funkci žalobcová advokáta. (rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, sp. zn. 4 As 3/2008, publikovaný pod č. 2162/2011 Sb. NSS).

[27] V posuzovaném případě je ze správní žaloby ze dne 13. 12. 2013 patrné, že se stěžovatelé domáhali zrušení rozhodnutí žalovaného a nesouhlasili s posouzením odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Z části je jejich následná argumentace nelogická a mívá se závěrem žalovaného, že neshledal odůvodněný strach z pronásledování žadatelů v zemi původu z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu, ani v případě návratu. Další část žaloby však tvoří citace rozhodnutí žalovaného, v níž vyhodnotil jejich obavy z pronásledování jako neodůvodněné, mj. jiné s tím, že pronásledování z důvodu krevní msty ze strany soukromých osob nelze považovat za azylově relevantní pronásledování z důvodů mj. příslušnosti k určité sociální skupině a nelze dospět k závěru, že by státní orgány nebyly schopny žalobcům poskytnout přiměřenou pomoc. Proti tomuto závěru o schopnosti Ruské federace zajistit žalobcům ochranu před tvrzeným pronásledováním, ne příliš případně žaloba následně již toliko uvedla úvahy o porušování práv politických oponentů vládnoucího režimu Ruské federace (např. N. G., vraždy novinářů či A. L., odsouzení skupiny Pussy Riot), přičemž stěžovatelé nikdy nebyli v zemi původu politicky aktivní.

[28] Ve lhůtě pro podání žaloby byla žaloba doplněna podáním ze dne 27. 12. 2013. V něm se stěžovatelé dovolávali možnosti udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu s tím, že není možné se omezit jen na zjištění, že jde o rodinné spory, ale je třeba zkoumat všechny okolnosti rodinné tragédie, neboť stěžovatelům hrozí mimořádné nebezpečí z toho důvodu, že v zemi původu náležitě nefungují státní orgány povolané k zajištění bezpečnosti občanů. Stěžovatelé zde dále tvrdili, že jim v zemi původu hrozí mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, aniž by toto tvrzení jakkoliv blíže konkretizovali, vyjma odkazu na znění § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu.

[29] Stěžovatelé následně správní žalobu doplnili v průběhu ústního jednání dne 7. 8. 2014 o rozsáhlejší písemné právní hodnocení případu. K aplikaci § 12 písm. b) zákona o azylu odkázali na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2012, č. j. 6 Azs 3/2012 - 45, a ze dne 2. 8. 2012, č. j. 5 Azs 2/2012 - 49, podle nichž lze v určitých případech považovat rodinu za určitou sociální skupinu a případný motiv jednání není kritériem rozhodným pro posouzení důvodů pro udělení azylu ve smyslu § 12 písm. b) téhož zákona. Šlo o podání učiněné více než sedm měsíců po uplynutí lhůty k podání žaloby, krajský soud k tomuto podání mohl přihlížet pouze v tom rozsahu, v jakém doplnilo již dříve včas formulované žalobní body. Správní žaloba, i když s argumentačním deficitem, dle obsahu napadá neudělení azylu podle § 12 písm. b), popř. dle § 14, § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu. Z rozsudku krajského soudu nevyplývá, že by se s uvedenou doplněnou argumentací nevypořádal proto, že by ji považoval za pozdě uplatněnou s ohledem na dispoziční a koncentrační zásadu (§ 71 odst. 1 a 2 s. ř. s.), naopak s otázkou posouzení krevní msty jako azylově relevantního pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu se krajský soud zabýval a rozhodnutí žalovaného v plném rozsahu přezkoumal. K závěrům rozsudků, na které toto doplnění odkazovalo a které co do obsahu v odůvodnění

pokračování

rozsudku konstatoval, se však výslovně nevyjádřil, ale vystavěl své rozhodnutí na právním názoru, jímž aproboval závěry uvedené v rozhodnutí žalovaného.

[30] Žalovaný učinil závěr, že pronásledování z důvodů krevní msty ze strany soukromých osob nelze považovat za azylově relevantní pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, jelikož nejde o pronásledování z důvodů v tomto ustanovení uvedených, ale o snahu jedné rodiny pomstít se druhé a tedy kriminální čin. Stejný závěr učinil krajský soud, i když připustil, že i obavy z jednání soukromých osob mohou být za určitých okolností důvodem pro udělení azylu, avšak krevní mstu pod taxativně uvedené důvody v označeném ustanovení podřaditelnou neshledal. Jak bylo uvedeno výše, rodina může představovat určitou sociální skupinu pro účely posouzení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, potud je závěr žalovaného ale i krajského soudu nesprávný, neboť při výkladu § 12 písm. b) zákona o azylu nereflektoval závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2012, č. j. 6 Azs 3/2012 – 45 (bod III. 5), který vycházel z definice sociální skupiny podle čl. 10 odst. 1 písm. d) kvalifikační směrnice, implementované zákonem č. 165/2006 Sb., a podle něhož lze rodinu v určitých případech považovat za sociální skupinu.

[31] Stěžovatelům lze přisvědčit i potud, že předně uvedený závěr, má dopad na posouzení krevní msty jako azylově relevantního důvodu pronásledování. Podle citovaného rozsudku [bod III. 6], i podle rozsudku ze dne 2. 8. 2012, č. j. 5 Azs 2/2012 – 49 [bod IV. c)], případný motiv jednání není kritériem rozhodným pro posouzení důvodů pro udělení azylu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Důležité je, že výlučnou příčinou pronásledování je právě jeho zaměření na konkrétní rodinu, jako výlučnou sociální skupinu. Motivace pronásledování (nezákonného jednání) tzn., že k „tradičnímu způsobu ochrany cti patří krevní msta“, není kritériem rozhodným.

[32] Krajský soud, stejně jako žalovaný tak nesprávně vycházel z obecně dříve judikaturou zastávaných závěrů, že krevní msta je pronásledování ze strany soukromých osob a není azylově relevantním důvodem pronásledování uvedeným v § 12 písm. b) zákona o azylu (např. rozsudek ze dne 18. 1. 2006, č. j. 1 Azs 92/2004 – 50, rozsudek ze dne 25. 4. 2006, č. j. 5 Azs 277/2005 – 54, rozsudek ze dne 28. 7. 2006, č. j. 4 Azs 438/2005 – 113).

[33] Výjimku však i podle této judikatury tvoří situace, kdy orgány státu takové jednání vědomě tolerují či dokonce iniciují, popř. nejsou schopny či ochotny poskytnou ochranu proti takovému jednání, nedostatečně je potlačují apod. Již v rozsudku ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 – 48(tj. před implementací kvalifikační směrnice) vyjádřil Nejvyšší správní soud právní názor, že „*vybrazování ze strany soukromých osob nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, jestliže ze zpráv, které byly podkladem pro rozhodnutí správního orgánu, vyplývá, že politický systém v zemi původu dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti nebyly v řízení vyvráceny*“.

[34] I přes ne zcela správný výklad § 12 písm. b) zákona o azylu je nutné vycházet z § 2 odst. 7 (resp. odst. 8 až 10) zákona o azylu, tj. definice pojmu pronásledování, podle níž se za pronásledování považuje i jednání soukromých osob, pokud lze prokázat,

že poskytovatelé ochrany, kontrolující stát, či jeho podstatnou část jeho území, nejsou schopny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Za pronásledování se nepovažuje, může-li cizinec s přihlédnutím k osobní situaci nalézt účinnou ochranu v jiné části státu, pokud se obava pronásledování nebo vážné újmy zřejmě vztahuje jen na část státu. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Azs 3/2012 - 45, jehož se stěžovatelé dovolávají, pro případ uznání krevní msty jako azylově relevantního důvodu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu tak rovněž (viz bod [35]) uvádí: „*I pokud by bylo zjištěno, že zde byl dán kauzální nexus mezi příslušností stěžovatelky k rodině (či jiné sociální skupině), samozřejmě to samo o sobě neznámá, že stěžovatelce by měl být bez dalšího udělen azyl ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalovaný zcela správně poukázal na to, že stěžovatelka mohla využít ochrany ze strany policie, případně využít možnost přestěhovat se v rámci své vlasti a nalézt tak primárně ochranu tam, dříve než ji bude hledat v zahraničí (právní posouzení žalovaného již bylo provedeno chybně, viz dále body 37 - 39). Jde o zcela relevantní argumenty, jejichž posouzení ovšem zcela uniklo pozornosti krajského soudu. V současné době lze ze zjištěného skutkového stavu konstatovat, že byly naplněny tyto podmínky pro udělení azylu: (1) stěžovatelka se nachází mimo zemi svého původu; (2) prokázala odůvodněný strach; (3) jí hrozící újma dosahuje s ohledem na hrozící usmrcení intenzitu pronásledování; (4) stěžovatelka byla příslušnicí určité sociální skupiny rodina. Doposud krajský soud ani žalovaný neproověřili, ..., zda selhala ochrana v zemi původu a zda stěžovatelka skutečně nemohla využít právní prostředky dostupné ve své zemi ani možnost vnitřního přesídlení mimo dosah strýce.*“.

[35] Z uvedeného vyplývá, že obavy z vykonání krevní msty z důvodu příslušnosti k rodině nejsou bez dalšího pronásledováním dle dikce § 2 zákona o azylu. Za určitých podmínek jím však být mohou, a to zejména tehdy, pokud má příslušnost ke konkrétní rodině negativní dopad na přístup k ochraně ze strany státu nebo pokud stát není schopen či ochoten účinnou ochranu zajistit. Z hlediska standardu vnitrostátní ochrany je nutno vycházet nejen z čl. 7 bod 2 kvalifikační směrnice, ale i z čl. 8. Podle čl. 8 odst. 1 „*V rámci posuzování žádosti o mezinárodní ochranu mohou členské státy dospět k závěru, že určitý žadatel nepotřebuje mezinárodní ochranu, pokud se v části země původu nevyskytují žádné případy odůvodněných obav z pronásledování ani reálné nebezpečí způsobení vážné újmy a lze rozumně očekávat, že žadatel bude v dotyčné části země pobývat.* Podle odst. 2 „*Při posuzování otázky, zda je situace v části země původu v souladu s odstavcem 1, přihlížejí členské státy při rozhodování o žádosti k celkové situaci panující v dotyčné části země a k osobní situaci žadatele*“. Je nutno dodat, že kvalifikační směrnice byla zrušena s účinkem ode dne 21. 12. 2013 (po vydání žalobou napadeného rozhodnutí) Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/95/EU, jejíž článek 8 akcentuje nejen přístup k ochraně v určité části země, kam může cizinec odcestovat, ale i důvodný předpoklad, že se v ní může usadit. Výslovně pak zavazuje členské státy zajistit, *aby z příslušných zdrojů, jako je úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu, získávaly přesné a aktuální informace.*

[36] Tvzení o neschopnosti či neochotě orgánů policie v Dagestánu, resp. neochotě i orgánů Ruské federace tuto ochranu zajistit vyplývá z tvrzení stěžovatelů a organizace Memorial, která je dle spisové dokumentace na území České republiky vyslala. Žalovaný i krajský soud možnost využít ochrany v zemi původu posoudili podle informací založených ve spise a zejména zdůraznili možnost vnitřního přesídlení.

pokračování

[37] Stěžovatelé tvrdili, že z důvodů kontaktů s policejními orgány ze strany zneprátené rodiny nebylo možné najít u státních orgánů pomoc, to ani v jiné části země. Toto tvrzení žalovaný nezpochybnil, co se týče Dagestánu, vznesl však pochybnosti, že by byly policejní orgány např. v evropské části Ruské federace ochotny tolerovat krevní mstu muslimské komunity. Tato legitimní úvaha však nemá dostatečnou oporu v materiálech shromážděných ve správním spisu.

[38] Jak vyplývá z rozsudku krajského soudu a předloženého správního spisu žalovaný v tomto případě shromáždil informace ohledně politické, ekonomické situace a stavu dodržování lidských práv v Ruské federaci. Jedná se o Zprávu Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv v Rusku za rok 2012 z 19. 4. 2013; z překladu vybrané části vyplývá shrnutí nejzávažnějších problémů v oblasti lidských práv (např. při omezování občanské společnosti, nedostatků volebního procesu, výkonu spravedlnosti), ohledně diskriminace a porušování práv, pokud jde o ženy, uvádí zpráva informace stran řešení znásilnění a domácího násilí s tím, že však většina aktů domácího násilí nespadá do pravomoci úřadu státního žalobce, podle nevládních organizací policie často nebyla ochotna stížnosti na domácí násilí zaregistrovat a oběti odrazovala od jejich podání. Jako škodlivé tradiční způsoby jednání zpráva uvádí, že „Podle skupin na obranu lidských práv stoupal počet případů zabití ženy z důvodu cti jak v Čečensku, tak v celém severokavkazském regionu. Tuto praxi schvaloval čečenský vůdce R. K., který prohlásil, že ženy „volných mravů“ by měli jejich mužští příbuzní zabít“. Dále zpráva uvádí, objektem jakých zvyklostí jsou ženy v částech severního Kavkazu (např. únosy nevěst, jejich znásilnění a poté nemožnost uzavřít legitimní manželský sňatek). V další části se zpráva týká dětí.

[39] Informace MZV ČR, č. j. 102117/2012-LPTP ze dne 2. 7. 2012 a její doplnění č. j. 112350/2012-LPTP ze dne 10. 8. 2012, na kterou žalovaný opakovaně odkazuje, a z níž vychází v odůvodnění i krajský soud toliko obecně potvrzuje, že „V případě stížnosti na postup orgánů státní správy (policie a bezpečnostních složek) se mohou občané RF obracet na justiční orgány, na kancelář veřejného ochránce LP (ombudsmana) i na zastoupení mezinárodních nevládních organizací v RF (Amnesty International a Human Rights Watch); pokud je stížnost považována za oprávněnou, v těchto případech lze získat od justičních institucí i přiměřenou ochranu“. V dalším uvádí jen početní údaje účinných návratů do Ruska a možnost zjednodušeného postupu získat ruské občanství osob bez státního občanství s vazbou na Rusko, či bývalé součásti SSSR.

[40] Informace MZV ČR č. j. 108407/2013-LPTP ze dne 6. 8. 2013 k situaci neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti potvrzuje, že imigrační úředníci neví, zda v cizině podal občan žádost o azyl, svoboda vycestování je zaručena Ústavou. Nevládní organizace situaci neúspěšných žadatelů hodnotí různě, neexistuje žádná studie, upozorňují na dvě problémové oblasti, a to problém reintegrace bezmajetných, případně vracejících se bez dokladů, jejichž získání je zpravidla nesmírně obtížné. Druhou problémovou oblastí jsou návraty neúspěšných žadatelů z republik Severního Kavkazu; tito při návratu do těchto republik čelí např. důkladnému prověření pro podezření z podílu na sbírání finančních prostředků určených pro nelegální ozbrojené skupiny.

[41] Zpráva Human Rights Watch z ledna 2013, kromě obecných informací stran svobody shromažďování, spolčování a svobody projevu, problému sexuálních menšin, týrání kritiků Kremlu a obhájců lidských práv, se zmiňuje toliko o incidentu v Mačkale, který policejní orgány nedošetřili a o pokračování islámského povstání na území Dagestánu. Zpráva se zmiňuje opět o kampani R. K. „ženská ctnost“ v Čečensku, podle aktivistů dochází stále častěji k vraždám „na ochranu rodinné cti“. Ohledně spolupráce s ESLP zpráva uvádí, že uvedený soud vydal již 210 rozsudků, ve kterých činí Rusko odpovědným za závažná porušení lidských práv v Čečensku. Rusko pokračuje ve vyplácení uloženého finančního odškodnění obětem, nicméně se mu nedaří smysluplně realizovat základní body rozsudků, zejména účinně vyšetřit tyto případy a hnát pachatele k odpovědnosti.

[42] Zpráva z ověřovací mise Dánské imigrační služby a Dánského výboru pro uprchlíky „Čečenci v Ruské federaci“ ze srpna 2012, na kterou žalovaný poukazuje ohledně informací o situaci osob ze Severního Kavkazu v jiných částech federace jako na srovnatelnou, mj. uvádí, že pravděpodobně dochází k zostřování negativních postojů vůči osobám pocházejícím z oblasti Severního Kavkazu, a to z různých příčin, nejčastěji z důvodu „špatného chování“ (jsou jiní, projevují se násilně, bojují nečestně, jsou konkurencí na trhu práce). Dle nevládní organizace Vainakh Congress v Sankt Petěrburgu sice vláda usiluje o příznivější představu o Čečencích, nicméně se situace zhoršuje. Na dotaz, jak se vláda snaží postoj změnit, uvedli, že vláda nechová k Čečencům ani k jiným národnostem ze Severního Kavkazu žádné skutečné pozitivní pocity, spíše chce je odstranit z dohledu „ruských očí“, tzn., že je chce vrátit zpět do republik Severního Kavkazu. Další zdroj neshledává politiku vlády nijak problematickou (I. K.), nicméně potvrzuje, že xenofobie se vyskytuje ve velkých městech. Riziko vychází i z nacionalistických skupin (heslo „nechceme žít Kavkaz“). Dle dalších zdrojů mezi jednotlivými národy ruská veřejnost nerozlišuje, všichni jsou považováni za jednu skupinu, konflikty vyvolává jejich prudká reakce na diskriminaci, obtížnější situaci než pouhá návštěva představuje, pokud chtějí zůstat, pracovat podnikat, nicméně nelze srovnávat jednotlivé ruské regiony, Moskva nebo Sankt Petěrburg nereprezentují všechna města, snášenlivost je ve východní části lepší (Jekatěrinburg). Zpráva dále uvádí negativní přístupy ze strany policie (včetně korupce a úplatkářství, nahodilého obviňování ze spáchání trestné činnosti). Násilí a vraždy jsou přísně trestány, neexistuje však studie, zda přísněji jsou postihováni pachatelé ze Severního Kavkazu.

[43] Informace švýcarského Spolkového úřadu pro migraci – Průkazy a vycestování z 6. 2. 2012 uvádí rozdíly mezi tzv. vnitrostátním pasem a cestovním pasem, jejich používané vzory a způsob jejich získání (možnost ovlivněná úplatky). Povinnost přihlášení (registrace) trvalého bydliště a i přechodného místa pobytu se eviduje ve vnitrostátním pasu, ten se předkládá změně evidence pobytu a při běžných životních situacích.

[44] Z informace z Infobanky ČTK Země světa, Rusko“ je ve spise vytištěn obsah a část Základní politické údaje, Dějiny od roku 2000; žádné relevantní informace k dané věci z této informace neplynou.

[45] Žalobkyně a) se sice s uvedenými podklady seznámila dne 12. 11. 2013, nevznesla k nim žádné námitky ani návrhy na jejich doplnění, nicméně žádná z těchto informací

pokračování

nemá vypovídací hodnotu ohledně četnosti výskytu a postupu policejních či jiných orgánů v Dagestánu, ani v jiných částech federace v případech stíhání vykonavatelů krevní msty a poskytování pomoci pronásledovaným občanům z tohoto důvodu v jiných částech státu. Kromě ověření schopnosti orgánů státu postihovat taková jednání je současně nutné zjistit, zda jsou i ochotny v jiných částech státu ochranu poskytnout, nakolik je taková ochrana dostupná a účinná, a to s ohledem na případné deficity při spolupráci dotčených orgánů mezi různými částmi státu, výskyt nežádoucích faktorů jako je uplácení, či naopak protěžování zájmových osob apod. Dostatečnou oporou závěru, že stěžovatelům je v zemi dostupná ochrana, nemohou být odkazy na obecné informace, že v zemi existuje možnost stěžovat si na postup bezpečnostních složek, možnost obracet se na orgány justice či veřejného ochránce práv, či dokonce na nevládní mezinárodní organizace, jak učinil krajský soud.

[46] Nejvyšší správní soud se na rozdíl od žalovaného a krajského soudu nedomnívá, že uvedené zprávy, vzhledem ke skutkovým zjištěním ve správním řízení, poskytují dostatečnou oporu závěru o schopnosti a ochotě orgánů státu poskytnout stěžovatelům ochranu, a to mimo území Dagestánu, v případě jejich přesídlení do jiné části země. Stěžovatelé opakovaně namítali, že ochrana v zemi původu, resp. ani v jiných částech země není v praxi účinná, rovněž poukazovali i na důvody, z jakých se o pomoc na orgány státu neobraceli, za náležité zjištění reálií o zemi původu odpovídá žalovaný (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 - 58). Nelze souhlasit beze zbytku ani s argumentací žalovaného a krajského soudu, že se stěžovatelé ani nepokusili na státní orgány svojí země obrátit s žádostí o ochranu, neboť mohou nastat situace, kdy není možné ani účelné trvat na předchozím pokusu, a není možné předjímat, že by jinak účinná ochrana byla poskytnuta. Z uvedených důvodů proto shledal kasační stížnost opodstatněnou. Při přezkoumání rozhodnutí žalovaného se krajský soud s žalovaným ztotožnil, přitom již v řízení před krajským soudem byly dány důvody pro zrušení rozhodnutí žalovaného.

[47] Pokud stěžovatelé obecně namítají, že jim bylo v řízení kladeno k tíži, že pro svá tvrzení nepředložili dostatečné důkazy, Nejvyšší správní soud nezjistil, že by k takovému postupu žalovaného nebo krajského soudu došlo. Žalovaný nezpochybnil věrohodnost výpovědi žalobkyně a) ani jí tvrzené obavy z pronásledování, ale dovodil, jak shora uvedeno nesprávně, že tyto obavy nejsou, vzhledem k možnosti poskytnutí ochrany v jiných částech země, důvodné. Namítají-li stěžovatelé, že se žalovaný nevyrovnal s rozsáhlým porušováním lidských práv v Ruské federaci, nelze jim přisvědčit potud, že tato námitka je značně obecná. Žalovanému přísluší posoudit individuální žádost, při tomto postupu není místo a ani mu nepřísluší, aby se zabýval tvrzeným potlačováním lidských práv oponentů tamního režimu.

[48] Stěžovatelé namítají rovněž nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku krajského soudu, v části, v níž se ztotožnil se závěrem žalovaného ohledně dostatečného zjištění jejich sociální, ekonomické a rodinné situace, neboť krajský soud toliko odkázal na rozhodnutí žalovaného, v němž však absentují jakékoliv úvahy, toliko se konstatuje, že se touto situací zabýval. Ani žalovaný ani krajský soud nezohlednily následky, s kterými se musí potýkat osoby, které potkal obdobný příběh jako stěžovatele. Zcela nedostatečně tak byly posouzeny důvody pro humanitární azyl a doplňkovou ochranu.

[49] Stěžovatelům lze přisvědčit, že odůvodnění rozhodnutí žalovaného k udělení humanitárního azylu na str. 6 (viz bod [7] tohoto rozsudku) obsahuje toliko shrnující konstatování, nicméně žalovaným zjištěné rodinné, sociální a ekonomické poměry stěžovatelů jsou, tak je žalobkyně a) v žádosti a v pohovoru v průběhu řízení uvedla, obsaženy v reprodukční části rozhodnutí. Nelze tak dojít k závěru, že by situace stěžovatelů [že se žalobkyně a) *spolu se svými dětmi ocitla po vyhnání z vesnice sama a bez prostředků, že měla a má ztíženou možnost najít ubytování a vykonávat zaměstnání a zajistit tak alespoň základní životní potřeby*] nebyla posuzována. K tíži stěžovatelů rovněž nelze hodnotit skutečnost, že žalobkyně a) se sama v průběhu správního řízení tohoto specifického typu azylu nedomáhala, jak žalovaný poznamenal. Z celé popsané situace stěžovatelů je zjevné, že se o bezprostřední pomoc obrátili na nevládní organizace, a že jejich situace je srovnatelná se situací nemajetných neúspěšných žadatelů o azyl vracejících se do země původu, jak je popsána v informacích o zemi původu a že jde o jeden z problémů, které takové organizace řeší. Stěžovatelům v přechodném období pomáhala nevládní organizace Memorial, a to minimálně ohledně bydlení, práce či psychologické podpory. V obdobné sociální a ekonomické situaci by byli stěžovatelé i v České republice.

[50] Kasační soud proto neshledal v postupu krajského soudu pochybení. Na humanitární azyl není nejen právní nárok, ale ani subjektivní právo (např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003). K rozsahu soudního přezkumu se již přiléhavě vyjádřil krajský soud a jeho závěry lze aprobovat. Jako obvyklé důvody pro udělení humanitárního azylu pak lze zmínit například zvlášť těžkou nemoc či zdravotní postižení či příchod z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými, či přírodními faktory. Ani tyto důvody v případě stěžovatelů dány nebyly.

[51] Stěžovatelé dále namítají nesprávné posouzení stran doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu z důvodu, že jim v případě návratu hrozí vážná újma, spočívající v mučení nebo nelidském či ponižujícím zacházení nebo trestání a rozpornost závěrů krajského soudu. Nejvyšší správní soud ohledně tvrzené vážné újmy v případě návratu do země původu odkazuje na již shora uvedené, neboť shromážděné informace ohledně politické, ekonomické situace a stavu dodržování lidských práv v Ruské federaci, pro závěr o možnosti dosáhnout účinné ochrany před takovým jednáním nejsou dostatečné.

IV. Závěr a náklady řízení

[52] Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů shledal kasační stížnost opodstatněnou, a proto zrušil rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. Jelikož již v řízení před krajským soudem byly dány důvody pro zrušení rozhodnutí žalovaného, zrušil soud současně i rozhodnutí žalovaného napadené žalobou, pro vady řízení a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[53] Stěžovatele v řízení před krajským soudem zastupoval z části advokát JUDr. Milan Hulík, který ve věci učinil dva úkony (převzetí zastoupení a podání žaloby, včetně doplnění, které soud spolu s žalobou hodnotí jako jeden úkon), následně při jednání

pokračování

zastupovala žalobce Organizace pro pomoc uprchlíkům. Stěžovatelé a) až c) měli ve věci úspěch, proto Nejvyšší správní soud přiznal žalobcům náhradu nákladů v řízení o žalobě ve výši 15.480 Kč. Tato je přiznána za 2 úkony, převzetí zastoupení a podání žaloby [11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování advokátních služeb, dále „advokátní tarif“]. V souladu s ustanovením § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu činí běžně odměna za každý z těchto úkonů 3.100 Kč. Jelikož se však jednalo o společné úkony při zastupování tří osob, náleží advokátovi ve smyslu § 12 odst. 4 advokátního tarifu za každou takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 %. Konkrétně se tedy jedná o částku 2 x 7.440 Kč. K této částce je nutné připočíst náhradu hotových výdajů podle ustanovení § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 2 x 300 Kč.

[54] Stěžovatelům byl usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2014 č. j. 6 Az 230/2014 – 9, ustanoven k ochraně jeho zájmů ve věci zástupce JUDr. Ing. Jiří Špelda, advokát, se sídlem Šafaříkova 666, 500 02 Hradec Králové. Zástupci, který byl stěžovatelům ustanoven soudem, náleží mimosmluvní odměna a hotové výdaje, které v tomto případě platí stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Odměna ustanoveného zástupce stěžovatelů byla přiznána za 2 úkony, a to za první poradu s klienty přesahující 1 hodinu a za písemné podání soudu týkající se věci samé [11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování advokátních služeb, dále „advokátní tarif“]. V souladu s ustanovením § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu činí běžně odměna za každý z těchto úkonů 3.100 Kč. Jelikož se však jednalo o společné úkony při zastupování tří osob, náleží advokátovi ve smyslu § 12 odst. 4 advokátního tarifu za každou takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 %. Konkrétně se tedy jedná o částku 2 x 7.440 Kč. K této částce je nutné připočíst náhradu hotových výdajů podle ustanovení § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 2 x 300 Kč. Celková částka tedy činí 15.480 Kč. Zástupce stěžovatelů je plátcem daně z přidané hodnoty, proto se odměna zvyšuje o částku odpovídající této dani, kterou je povinen odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, tj. o 3.250,80 Kč. Celková výše odměny po zaokrouhlení tedy činí 18.731 Kč. Tato odměna bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. prosince 2015

Mgr. Jana Brothánková
předsedkyně senátu